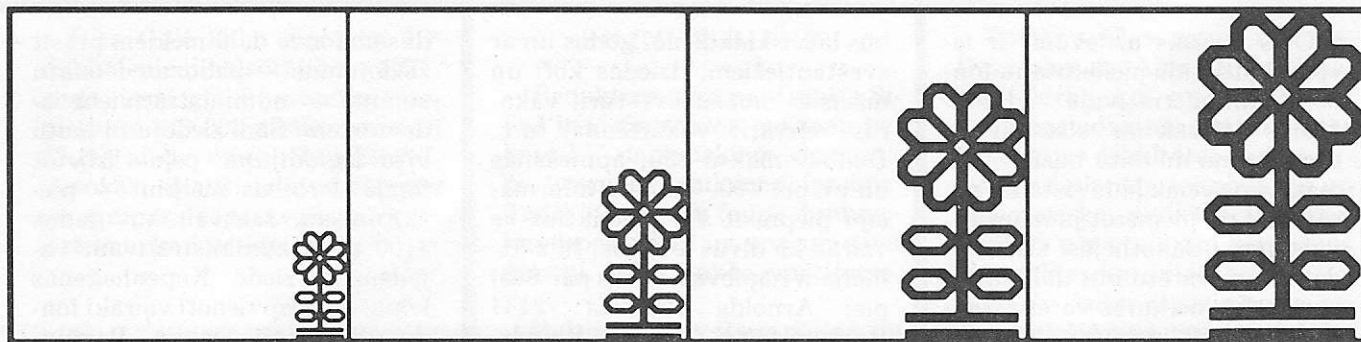

1981. gada februārī num. 30 Latviešu fonda apkārtraksts

VIENPADSMITAJĀ DARBĪBAS GADĀ IEEJOT

Pagājušā rudenī pagāja desmit gadu kopš Latviešu Fonds uzsāka darboties. Kad fondu nodibināja, iniciatoru doma — dabūt tūkstoš dalībnieku, kas katrs ziedotu vai aizdotu tūkstošs dolaru, tā radot kapitālu, kura augļi dotu nozīmīgu finančiālu atbalstu — dažam labam likās utopiska. Pašlaik fondā iemaksātais kapitāls ir pāri par \$ 400,000. No sava kapitāla augļiem fonds šogad latviešu kultūras un izglītības pasākumiem piešķirs ap \$ 40,000. Pa šiem gadiem no iniciatoru idejas ir izaudzis ievērojams finančiāls spēks. LF ir viens no lielākajām globālajām latviešu organizācijām. Tas pārvalda vienu no galvenajiem kapitāliem, kuru augļi atbalsta latviskos centienus. PBLA Brīvības fonds atbalsta darbu Latvijas brīvības labā. LF palīdz saglabāt un izveidot latvisko mantojumu.

Latviešu fondam ir ne tikai finančiāla nozīme. Bez visu ievērotā finančiālā kapitāla, kura apsaimniekošana ir visus dalībniekus vienotājs darbs, mums ir otrs kapitāls — dalībnieki paši. Fonds ir dalībnieku saime kam rūp, lai latviskais pastāvētu, lai saglabātu un virzītu tālāk mūsu kultūru. Fonda dzīvotspēja balstas uz nozīmīgu no citām organizācijām atšķirīga, mūsu darbības principa: paši dalībnieki par projektiem balsojot izvē-

Darbība

tē mūsu vajadzības kultūrā un izglītībā. Dalībniekiem šo uzdevumu palīdz veikt, tos iesaista fonda darbā un tā mērķu izvērtēšanā Nedēļas Nogale Nākotnei un šis apkārtraksts.

Jaunajai padomei ir jārūpējas, lai fonds nenoslīgst birokrātismā, bet turpina uzlabot darbību. Padomes galvenie uzdevumi šogad ir divi: atjaunot fonda dinamismu un izvērtēt prioritātes attiecībā uz projektu nozīmi un kvalitāti.

Pirmajos piecos pastāvēšanas gados fondā iestājās ap 620 dalībnieku, nākošajos piecos ap 200. Palēnināto augšanu var visādi izskaidrot, bet ne attaisnot. Ja arī mēs ar gandarījumu un lepnumu atzīmējam piešķirumu ikgadējo pieaugumu, atzīsim, ka fonds ir apmierinājis tikai mazu mūsu vajadzību daļu, jo arī kultūras un izglītības pasākumiem nepieciešamās summas pieaug ik gadu. Pagājušajā gadā ienākumi sedza \$ 26,600 no dalībniekiem pieprasītajiem \$ 78,800 vai 34%. Pieskaitot atsaukto \$ 10,000 piešķirumu Amerikas latviešu ģimnazijai un \$ 6,800 sēklas naudas pagājušajā gadā kopā piešķir \$ 43,200. Vairākgadīgos piešķirumos dalībnieki jau ir izdalījuši lielu daļu (šogad gandrīz 40%) no mūsu nākošo gadu peļņas. Latviešu sabiedrība ir atzinusi, ka fonds sniedz nozīmīgu atbal-

stu mūsu kultūras un izglītības pasākumiem. Fondam ir jāaug, ja tas grib attaisnot sabiedrības uzticību.

Fondam pieaugot arvien svarīgāks kļūst jautājums kā vislietderīgāk un mērķtiecīgāk izlietot fonda līdzekļus. Risināt šo jautājumu ir otrais fonda galvenais uzdevums. Līdz šim fonds ir reagējis uz pabalsta pieprasījumiem. Rezultātā dalībnieki savu vēlēšanos balsot par augstas kvalitātes projektiem var īstenot tikai pieprasītāju noteiktajās robežās. Nedz dalībniekiem balsojot, nedz padomei sēklas naudu piešķirot, nav iespējams sekot kādam kopīgam vadmotīvam. Kad mūsu līdzekļi neatļāva vairāk kā uzlikt plāksteri tur, kur visvairāk sāp, mums bija jāsamierinās ar šādu lāpīšanos. Tagad fondā spēkos ir nozīmīgi atbalstīt kādu lielāku pasākumu, pat uzsākt projektus, kam līdzekļi citādi nebūtu atrodam. Par šiem jautājumiem ir rakstījis apkārtraksta redaktors (sk. num. 29, arī 25, 28). Kas ir mūsu galvenās vajadzības? Kādā laikā fonds varētu dot nozīmīgu atbalstu? Kā to darīt?

Bez diviem galvenajiem uzdevumiem padomei būtu jārisina arī divi tehniski uzdevumi. Pirmais no tiem ir panākt, lai Kanadā ziedojumus fondam varētu atvilkt no ziedotāja ar nodokli apliktajiem ienākumiem. ASV tas iespējams jau kopš 1976. gada. Par šī jautājuma kārtošānu atbildīgs ir Guntis Silīņš.

Otrs plašāks uzdevums ir ievest skaitļotāja pielietošanu fonda administratīvajā darbā. Mums jāiesāk ar sistēmu — programmu un datu bāzi — formātā, kas vēlāk ļaus sistēmu paplašināt un piemērot jaunām vajadzībām. Sākotnējās sistēmas datu bāze varētu būt dalībnieku kartotēka, no kuras varētu izgatavot adrešu līpekļus apkārtrakstam un citiem sūtījumiem.

Aicinām katru LF dalībnieku nākt talkā pie šiem darbiem. Iesākam atviegliniet dalībnieku pārziņa Valža Bašēna darbu ar laicīgi iesūtītiem maksājumiem un ar atgādinājumiem citiem to darīt. (Austrālijā maksājumi iesūtāmi A.Zariņam) Stāstiet par LF citiem un sameklējiet fondam jaunus dalībniekus, vai arī nosūtiet potenciālu dalībnieku vārdus kādam padomes loceklim. Piedalieties fonda administratīvajā darbā vai nu uzņemoties kādu pastāvīgu uzdevumu vai arī nākot talkā atsevišķos gadījumos, piemēram, izsūtot apkārtrakstu. Piesakieties pie jebkura padomes locekļa minot intereses un iespējas. Beidzot — vissvarīgāk nākt talkā ar idejām jo īpaši par fonda atbalsta virzieniem un fonda dinamisma stiprināšanu. Aktīvāk piedaloties fonda darbā, Jūs veidosiet fonda nākotni.

Andris Padegs

NNN 81 UN 3x3 GAREZERĀ

Nedēļas Nogale Nākotnei un LF pilnsapulce šogad notiks sestdien, 22. augustā, Garezerā. NNN Jūs variet pārvērst Nedēļā Nākotnei piedaloties 3x3, turpat no 16. — 23. augustam. 3x3 vada Līga Ruperte un tā ir nedēļu ilga nometne latviešiem dažādos vecumos ar ievirzi 5—12 gadu veciem bērniem, kurā viņi spēlēs teātri, mūzicēs, sportos, dejos tautiski, gatavos rokdarbus; ar ievirzēm pieaugušiem, kurās viņi kals rotas, audīs, gatavos rokdarbus, veidos daiļus priekšmetus kokā, ādā vai mālā;

būs latviski ikdienā, godos un ar svešautiešiem; dziedās korī un mācīsies mūzikas vēsturi; vakaros referāti, vakarēšana, u.c. Dalības maksa \$35, apmešanās un uzturs \$90. Tuvāku informāciju pieprasīt vai pieteikties ne vairāk kā divās ievirzēs, līdz 31. maijam (jāpievieno čeks par \$35) pie: Arnolda Ruperta, 2141 Brunsink NE, Grand Rapids, MI 49503.

KĀ SEGT FONDA DARBĪBAS IZDEVUMUS?

Fondam augot ir pieauguši arī fonda administratīvie izdevumi., Pagājušajā gadā tie bija \$3,327, bet šī gada budžetā tiem ir paredzēti \$7,000. Blakus inflācijai un plašākai darbībai pieaugums ir radies vēl divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, padome paredz aktīvāk iesaistīt jaunus dalībniekus un tādēļ fonda populārizēšanai un reklāmai ir paredzēts izdot \$1,000 vairāk. Piemēram, fondam būs atsevišķa istaba Toronto dziesmu svētkos, kur paredzēta izstāde, video lentas un pārskati par ar fonda piešķirumiem paveikto. Otrkārt, jaunajā budžetā ir paredzēti lielāki līdzekļi kā līdz šim daļējai padomes locekļu izdevumu segšanai. Šie izdevumi par braucieniem uz padomes sēdēm, par pastu un telefonu, dažiem darbiniekiem saņāk \$500 un vairāk gadā. Fonda darbinieku fondam ziedoto izdevumu kopsumma ir vairāki tūkstoši dolaru. Lai fondā varētu darboties visi, ne tikai turīgie, padome turpmāk mēģinās atmaksāt vairāk nekā līdz šim.

Kur ņemt naudu administratīviem izdevumiem? Daļu no šiem izdevumiem sedz dalībnieku iestāšanās un gada maksas. Bet šie ienākumi pagājušajā gadā deva tikai ap \$1,700. Lai segtu \$7,000, vajag 140 jaunu dalībnieku, kurus šogad vairs neiegūsim. Tādēļ fonds lūdz un sagaida ziedojumu ārpus parastajiem dalībnieku maksājumiem. Šī problēma tika pārrunāta 1978. gada NNN Garezerā, kur pieņēma lēmumu, kas padomi rosina ikga-

dus no fonda dalībniekiem prasīt ziedojumus — padomes ieteiktu summu — administratīviem izdevumiem. Šādi ziedojumi ļautu visu ieguldījumu peļņu izlietot fonda darbības mērķim — piešķirumiem. Jau vairākus gadus \$100 gadā administratīvām vajadzībām ziedo Kopenhagenas kopa, kurā apvienoti vairāki fonda atbalstītāji Dānijā. Pagājušajā gadā fonds saņēma administrācijai vēl \$350 no Pāvila un Mariannas Ievīniem, Lilitas Goņiņas, Mildas Pernavas, Paula Oltes un Pāvila Vasariņa.

Pagājušajā rudenī uz NNN Toronto bija atbraukuši Fricis un Aina Dravnieki no Mineapolles. Sarīkojuma beigās viņi man ļoti atsaucīgi izteicās par fonda darbību, kā arī par tikko noritējušo NNN un pasniedza čeku par \$1,000 darbības izdevumu segšanai! Fricis un Aina Dravnieki ir tūkstošnieki jau kopš 1973. gada.

Sirsniņš paldies ziedotājiem!

A. Padegs

NOMINĒJIET KANDIDĀTUS PADOMEI UN REVĪZIJAS KOMISIJAI

Kā katru gadu, tā arī šovasar būs jāpārvēl trīs padomes locekļi un visi pieci revīzijas komisijas locekļi. Šogad padomē darbības laiks izbeidzas Dagnijai Staško, Ritai Gālei Uibo un Ervinam Pilmanim. Ervinu Pilmani, pašreizējo sekretāru, padomē ievēlēja uz vienu gadu, Voldemāram Gulēnam atsakoties pēc divu gadu nokalpošanas. Dagnija un Rita padomē ir bijušas trīs gadus; Dagnija šogad vairs nekandidē.

Savā pag. gada 22. novembra sēdē padome nominācijas komisijā ievēlēja Voldemāru Gulēnu, Ģirtu Kaugaru, Andri Padegu (komisijas priekšsēdis) un Ģirtu Zeidenbergu. Kandidātus var pieteikt katrs LF dalībnieks; jāpievieno kandidāta rakstiska piekrišana un īsa biogrāfija (10 mašīnraksta rindās). Pieteikumi jāiesūta līdz 15. maijam jebkuram nominācijas komisijas loceklim.

Rita Gāle Uiibo ziņo, ka LF dalībniekiem-balsotājiem 1981. gadā iesniegti 8 projekti, kas pieprasa \$40,000 piešķirumos un \$7,800 aizdevumos. Projekti galvenokārt saistīti ar manuskriptu un grāmatu sagatavošanu un ar izrādēm/koncertiem.

Dalībnieki

ILZE ŠKIPSNA

raktniece un tūkstošniece, mira 24. janvārī. Atceros cik labi un silti smaidīja viņas acis un valoda. Piemini Ilzi Škipsnu, izlasot "Vēja stabules", "Aiz septītā tilta", "Neapsolītās zemes", vai "Vidējā istenība". U.B.

Kopš 1980. gada NNN, kas notika septembrī, Latviešu Fon-
dā iestājušies 6 jauni dalībnieki:

- 818 Petričeks, Juris
Menlo Park, CA
- 819 Petričeks, Rita V.
Menlo Park, CA
- 820* Gulbis, Jānis un Melita
Cecil Park, NSW,
Australia
- 821* Austrālijas Selonijas kopa
- 822* Brods, Voldemārs un Milda
Gillette, NJ
- 823 Bekeny, Ilze
Rocky River, OH

Kopš 1980. gada NNN LF tūkstošnieku skaits palielinājies par 7 kontiem:

- T281 Škipsna-Rothrock, Ilze †
Fort Worth, TX
- T282 Libere, Anda
Toronto, Ont.
- T283 Gulbis, Jānis un Melita
Cecil Park, NSW,
Australia
- T284 Austrālijas Selonijas kopa
- T285 Ozoliņš, Jānis un Dzidra
Bloomington, IN
- T286 Brods, Voldemārs un Milda
Gillette, NJ
- T287 Priedīte, Nonita
Marina Del Ray, CA

SILIŅU ĢIMENE

Redaktora piezīme: Guntis Silinš ir visjaunākais, un man liekas, LF dalībniekiem vismazāk pazīstamais, padomes loceklis. Tādēļ lūdzu viņu fonda dalībniekus iepazīstināt ar sevi un savu ģimeni. Seko Gunša stāstījums.

Baltijā dzimis Žana Silīna un Ausmas Valēvicas dēls, pirmos soļus spēru zviedru zemē. Toreiz ģeografiskais tuvums tēvzemei maz ko nozīmēja. Vēlākos gados tas, ka piedzimu zemē pie Baltijas jūras man deva ciešākas saites ar Latviju. Nekad nevaru aizmirst, ka esmu trimdinieks. Vienam otram tas var likties kā pedantisks romantisms, vai pat nenozīmīga ilūzija par savu izcelsmi. Lai kā arī nebūtu, esmu eiropietis, mana valoda ir indo-eiropiešu, manas alkas ir pēc tās zemes, kurā mana piedzimšana bija liegta, bet no kuras pagātnes uzsūcu dzīves prieku.

Kanadā izskolojos par ārstu. Vasaras pavadīju Saulaines bērnu nometnes komandanta amatā. Biju strādājis pie indiāņiem un misijas slimnīcā Āfrikā, kad nolēmu braukt uz Mičigenas universitātes kursiem, lai, starp citu, iepazītos ar skuķi, kuras vēstules biju izjutis latvisku saulīti spīdam.

Velns tik zin, kā šī divreizdivniece uzdrošinājusies sarakstīties ar lektoru, kurš nevarēja atcerēties ne viņas vārdu, ne seju. Tomēr Dievs gan zina, kā dzīves ceļi savienojami.

Salaulājos ar Rutu, kura dzimusi Milvokos Annai (dz. Māldere) un Osvaldam Ozoliņiem. Vijolniece ar dzejnieces sirdi brauca man līdz vīt ligzdiņū. Tur, kur bērzi aug un ūdens bango, dzīvojām Dieva ausī. Piedzima dēls Matiss un augtin auga, kamēr tēvs darbojās, ūdens lidējus ārstējot augstspiediena kambaros un privātp praksē pie lauciniekiem un zvejniekiem. Ikdienā pie zemes krūts un lieliem ūdeņiem dabas māte mums kļuva saprotama.

Tomēr svešas zemes vilināja. Devāmies uz Austrāliju. Uzņemot darbu kā mācību spēks Jaundienvidzemes universitātes fizioloģijas fakultātē, kamēr gatavoju diplomdarbu niršanas un hiperbariskā medicīnā, ko man piešķīra pēc studijām karaliskās Austrālijas kara flotē.

Pa šo laiku iepazīnāties un sadraudzējamies ar tautiešiem tālos dienvidos. Viesojāmies un priecājāmies daudzos namos un privātās mājās. Pēc nepilna gada Austrālijā trimdas "letiņu" sabiedrība mums ir skaidrāk saprotama, bet analizēt līdzības/atšķirības salīdzinājumā ar Kanadu, Ameriku vai Eiropu negribu. Tas, kas palicis prātā, mūs stiprina un palīdz tālāk dzīvot.

Aziātisko domāšanas veidu un dzīves filozofiju katram latvietim būtu vērts saprast, jo mūsu zemes apspiedeji tajā veidojušies. Ar šīm domām devāmies uz Ķīnas republiku, kur trīs mēnešus dzīvojām Taičungas pilsētā. Akupunkturu studējot "Ķīnas Medicīnas Augstskolā", iepazīnos ar senās Āzijas mācībām un ķīniešu filozofiju. Kā tas palīdzēs atrast ceļu, lai atgrieztos senču mājās, es šodien nemāku pateikt. Lai pietiek ar to, ka Raimim taoistu jēdzieni nemaz nebija sveši.

Savākuši gudrības un mulķības no visiem pasaules stūriem, atgriezāmies patvēruma zemē Kanadā, kur vasaras saulgriežos piedzima dēls Austris. Atkal izvēlējamies dzīvot pie dabas krūts. Lai tautas dziesmas būtu vairāk nekā anachroniski teicieni no svešas pagātnes, dabas mīlestība ir nepieciešama.

Ruta atver durvis Laimai, Mārai, zemes, vēja un meža mātēm, lai klusā ikdienā senču gars viesojas pie mums un bērniem. Tāpat kā tautas vēsturē, arī mūsu ģimenē pilsētas dzīvei pienāks savs laiks. Tikmēr lai saknes paliek tur, kur mājā mūsu tautas īpatnība. Mēs dzīvojam.

Nākotne

KĀPĒC LATVIEŠU TELEVĪZIJU?

Pēdējo piecu gadu laikā video-lenšu aparāti kļuvuši arvien populārāki Ziemeļamerikas pilsoņu mājās, kurās jau apmēram pusotra miljona šādu aparātu uztver un atspēlē televīzijas programmas vai kinofilmu kasetes. LATV (Latviešu videolenšu studija un bibliotēka) sāka savu darbību ar domu, ka šādas video kasetes varētu arī sagatavot latviešu valodā un izplatīt latviešu sabiedrībā. Šī raksta nolūks ir apskatīt, ko moderns sazināšanās līdzeklis — televīzija — varētu dot latviešu sabiedrībai.

Šajā rakstā atsauksies uz amerikāņu publicista Džerija Mandera grāmatu — Four Arguments for the Elimination of Television. Varbūt liekas dīvaini, ka es meklēju padomus šāda nosaukuma grāmatā, pēc tam, kad jau esmu izdevis pāri par \$30,000 uzstādot LATV. (Liela daļa no šīs naudas ir latviešu sabiedrības, tas ir, Latviešu fonda, ziedojums šim projektam.) Bet es esmu tik pārliecināts par videolenšu nepieciešamību latviešu sabiedrībai, ka varu vispārīgi piekrist Mandera secinājumam, bet tai pašā reizē redzēt viņa argumentos atbalstu latviešu televīzijas jēgai.

Manders raksta, ka televīzija atvieto reālītāti, istus piedzīvojumus. Kad latvieši piecdesmitajos gados ieradās Amerikā, televīzija sāka arvien vairāk pārņemt amerikāņu kultūru. Atceļot, ka parasti latviešu mājās toreiz televīzija bija aizliegta — "velna palīgs". Man liekas, ka latvieši toreiz intuitīvi saprata, ka komerciālās programmas ir sekas, bet viņu iespaids ir ārkārtīgi spēcīgs. Pret radio vai angļu grāmatām tā necīnījāmies, kaut arī šie abi ienesa mājās

svešvalodu. Kāpēc? Atbilde ir tā, ka televīzija liekas kā reālītāte, ka skatītājs to uztver, sevišķi zemapziņā, kā istu piedzīvojumu. Daudziem cilvēkiem televīzija ir starpniece starp viņiem un isto dzīvi, tāpat kā kādreiz baznīca sevi uzstādīja kā starpnieci starp cilvēku un Dievu.

Taču televīzijas "reālītāte" ir tik izsijāta un pārstrādāta, ka tā jau robežojas ar fantāziju. Redzam tikai fiziskas cīņas, brutālītāti, krasus notikumus, jo tie esot "laba televīzija". Tematus apskata tikai no virspuses, jo televīzijas laiks ir par dārgu, lai kaut kur iedziļinātos. Piemēram, esam uzņēmuši 41 stundu videolentās pagājušā gada 2x2 nometnē (kas ir tikai maza daļa no tā, kas tur notika). Ja nu gadītos, ka mums būtu iespēja parādīt divās minūtēs, kas pēc komerciālām mērauklām ir vesela mūžība, par 2x2 kādā komerciālā raidījumā, vai mums būtu iespējams patiesi parādīt, kas notiek 2x2? Protams, ka nē. (Šis ir arī iemesls, kāpēc vislabākā daļa komerciālā televīzijā ir sludinājumi: vienkāršu produktu var daudz labāk apskatīt pāris sekundēs nekā dzīvu notikumu vai cilvēku.)

Vai LATV varēs šo ierobežojumu pārvarēt un radīt kaut ko, kas ir tuvāks īstenībai, nekā tas, ko redzam komerciālajā televīzijā? Man liekas, ka varēsim, jo mums ir divas priekšrocības, kas nav komerciālajai televīzijai:

1) Mūsu "televīzijas laiks" ir lēts, salīdzinot ar komerciālo televīziju, jo mums nav jāmaksā algas, aparāti ir daudz vienkāršāki un mēs programmas nepārraidām, bet sūtam tās par pastu. Tāpēc mēs varēsim sastādīt divu stundu, nevis divu minūšu, programmu par 2x2. Arī divu stundu programmā nevarēsim, piemēram, ielikt kādu pilnu referātu, tikai fragmentus, bet ja kādam skatītājam kāds referāts īpaši interesēs, tad viņš to varēs pasūtīt no LATV;

2) Mums nav jāsaņem ar citiem televīzijas raidījumiem.

Latvietis neskatīsies latviešu televīziju tikai kā laika kavēkli, bet gan kā informācijas līdzekli, lai stiprinātu savu latvisko apziņu, latviskās zināšanas un latviešu valodu, un lai redzētu kādu sarīkojumu, kurā, piemēram, pats nevarēja piedalīties. Turpretim, komerciālā televīzija, darbojas galvenokārt kā laika kavēklis. Lai varētu izturēt konkurenci, televīzijas programmām ir jābūt cik vien iespējams, saraibinātām ar tehniskiem trikiem un krasiem vai brutāliem notikumiem, lai skatītājiem nezustu interese un lai tie neuzgrieztu kādu citu programmu. Latviešu televīzijai nav jāpārvar šī motivācijas problēma, tāpēc tai nebūs jābūt tik pārspīlētai, saraibinātai un krasai. Līdz ar to latviešu televīzijas programmas būs tuvākas īstenībai nekā komerciālā televīzija. Tās sauktās izglītības programmas, ko redz publiskā televīzijā, bieži arī līdzīgi saraibinātas, cerībā uz paplašinātu audienci.

Mūsu sabiedrība ir tik maza, ka skatīties latviešu televīziju ir gandrīz kā skatīties paša uzņemtu filmu. Cilvēki skatās paši savas filmas ar milzīgu interesi un baudu, vienalga kā tās ir uzņemtas un cik vienkārša ir darbība, jo pašu filmās parādās cilvēki un notikumi, kas ir tuvu viņu sirdīm. Tas pats, zināmā mērā, būs ar latviešu televīziju: vai nu cilvēki, vai vieta, vai notikums vai saturs būs personīgi tuvs un interesants latviešu skatītājam. Tas palīdzēs pārvarēt mūsu programmu tehnisko ierobežotību, salīdzinājumā ar vietējo televīziju. Cerams, ka mūsu programmas tomēr būs labākas kvalitātes nekā caurmēra paštaisīta "ģimenes filma"!

Kāpēc vajadzīgas latviešu videolentes? Manā uztverē, ir divi galvenie iemesli: trimdas latviešu sabiedrības dokumentācija un latviešu bērnu video programmas. Līdz šim esam lielākoties strādājuši pie dokumentācijas. Tagad jau esam uzņēmuši pāri par 150 stundu dažādos latviešu

sarīkojumos :augšā minētā 2x2 nometne, LNJAK sarīkojums "Nyet, nyet Sovjet", "Latvja" 25 gadu jubilejas izrāde, Tālivalža Kikaukas izstāde Hamiltonas pilsētas galerijā, Jāņa Kalniņa 75 gadu jubilejas koncerts Toronto, Tautas deju dienas Gar-ezerā, utt.

Mums laimējās uzņemt režiso-ra Osvalda Uršteina pēdējo ie-studējumu "Divu kungu kalps". Cerējām, ka šī būs tikai pirmā no daudzām Uršteina izrādēm, ko varēsīm uzņemt, bet liktenis bija izlēmis citādi. Uršteins pats gandrīz neļāva šo uzvedumu uz-ņemt. Viņš bija uzskatos, ka lu-ga, kas gatavota skatuves uzve-dumam, būs pārāk "skatuvis-ka" TV ekrānā, jo televīzija pra-sa citu pieeju no aktieriem, nekā skatuve. Tā tiešām ir, bet jādo-mā, ka videolentes skatītāji sa-prātīs, ka šis uzvedums ir radīts uz skatuves, publikas priekšā, nevis video kamerai. Uzņemtais "Divu kungu kalps" nav tikai televīzijas programma, bet mū-su kultūras dzīves dokumentāci-ja. Ceram tagad dabūt atļauju no ALTS šīs videolentes pavai-rošanai un izrādīšanai. Par spīti tehniskiem ierobežojumiem, man liekas, ka šis filmējums ir viens no vislabākajiem, ko esam veikuši.

Austrālijas "Saules jostas" ansambļa uzvedumu "Mārietas dziesma" uzņemām 1979. gadā Toronto. Tas notika pirms mums bija līdzekļi pašu aparātu iegādei, tāpēc šo uzņēmumu da-rījām ar burtiski sagrabinātiem aparātiem. LF ziedoja naudu lentēm. Uzņēmēji bijām vairumā iesācēji. Uzvedumu uzņemām ar divām kamerām, kas, diemžēl, nebija saskaņotas krāsu ziņā, uz puscollīgām lentēm. Tagad, ar mūsu iegādātajiem video montē-šanas aparātiem, esam sagata-vojuši vienu lenti no abiem uzņē-mumiem. Aizsūtījām to Saules jostas ansambļa vadītājam Da-rius kundzei Austrālijā.

Seit būtu jāpiemin vislielākā tehniskā problēma, kas ierobe-žo latviešu videolenšu izplatīša-

nu. Ziemeļamerikā un Venecuēlā televīzija darbojās tā saucamajā NTSC sistēmā, kamēr Eiropā un Austrālijā lieto PAL vai SECAM sistēmas. Lentēs, kas uzņemtas vienas sistēmas apa-rātos, nevar atskaņot otras sis-tēmas aparātos. Tāpēc mūsu LATV videolentes, kas ir NTSC sistēmā, nevar atspēlēt Eiropā un Austrālijā. Ceru, ka Darius kundze varēs iegādāties NTSC sistēmas videolenšu atspēlētāju un ekrānu, jo citādi viņa nevarēs noskatīties "Mārietas dziesmas" uzņēmumu! Ir iespējams par lie-lu naudu īrēt vai iegādāties apa-rātu, kas var NTSC videolentes pārspēlēt PAL vai SECAM sis-tēmās, bet patlaban mūsu li-dzekļi to neatļauj.

Viens no visinteresantākiem LATV piedzīvojumiem bija dziesmu spēles "Varoņdarbi" uzņemšana 1980. gada rudenī. Jau gadu iepriekš biju iesniedzis pieprasījumu Ontario valdībai, resp. "Wintario" loterijas pār-valdei, pēc līdzekļiem aparātu ie-gādei. Trīs dienas pirms Varoņ-darbu uzveduma Toronto dabū-ju atbildi no Wintario, ka mums piešķirs \$26,300! Nu skrēju ar vēstuli uz elektronikas veikalu, lai iegādātos izmeklētos aparā-tus pirms izrādes. Līdz šim bi-jām visu uzņēmuši puscollīgās lentās, bet bijām nolēmuši iegā-dāties 3/4 collu lenšu aparātus, ja dabūsim piešķirumu no Win-tario. 3/4 lentes ir labākas kvali-tātes, nekā puscollīgās, un tās labāk iztur montēšanu un pavai-rošanu. Tā gadījās, ka pirmo reizi jaunos aparātus rokās ņē-mām tieši Varoņdarbu izrādē. Pieredzes trūkuma dēļ, uzņēmu-mi nav izdevušies tik labi, cik vēlētos, bet ir tomēr apmierino-ši.

Šis "Varoņdarbu" uzņēmums ir jau palīdzējis vienam tautie-tim labāk izprast uzvedumu. Es-mu rādījis fragmentus no izrādes dažiem, kam nebija iespējams apmeklēt teātri. Viens no skati-tājiem, profesionāls filmu reži-sors ar dziļu cieņu pret latviešu kultūru, teica pirms fragmentu

izrādes: "Esmu tikai izlasījis lib-retu, un mans iespāids ir, ka ne-vajadzēj tā izsmiet Lāčplēsi un citus tēlus". Pēc izrādes, viņš teica: "Domas par Varoņdar-biem esmu mainījis. Redzu, ka tur nav domāta Raiņa un Pum-pura tēlu izsmiešana, bet jaunu tēlu veidošana... Mūzika, darbī-ba un skatuves ietērps ir neatņe-mamas daļas uzveduma izprat-nei... Ar visiem trūkumiem un vajībām, baudīju redzēto daudz vairāk, nekā būtu iedomājies."

"Varoņdarbu" video uzņēmu-mā var arī labāk redzēt darbību un dzirdēt tekstu un mūziku, nekā izrādē, jo orķestris bieži bija pārāk skaļš. Tagad, kad es-mu "Varoņdarbus" redzējis vis-maz sešas reizes, ieskaitot mēģi-nājumus un noskatīšanos lentēs, jāatzīstas, ka mūzika man ar-vien labāk patiek un stiprāk pa-liek atmiņā!

Kā jau minēju, otrs iemesls latviešu valodas video projek-tam ir veidot latviešu bērnu programmas. Televīzija pašlaik ir viens no stiprākajiem asimilā-cijas veicinātājiem. Kāpēc neva-rētu izmantot televīziju kā ieroci pret asimilāciju, ar latviešu va-lodas videolentēm? Gandrīz katrai ģimenei jau ir televīzijas ekrāns, un ar katru gadu video-lenšu atspēlētāji ("video casset-te recorder" jeb VCR) paliek la-bāki un pieejamāki mājas lieto-šanai. Pašlaik labs puscollas VCR (mēs lietojam tikai VHS formāta aparātus puscollīgām lentēm) maksā starp \$1000 un \$1500, kas ir apmēram tikpat, cik izdod par labu hi-fi iekārtu.

LATV plāno sastādīt vairākas bērnu programmu sērijas. Vienā sērijā būtu pasakas un stāsti, kur viens vai vairāki lasītāji ie-runā tekstu un vizuālam aspek-tam lieto bērnu grāmatu vai spe-ciāli darinātas ilustrācijas. Otrā būtu programmas, kurās ir in-formācija un izklaide, reizē iz-mantojot dziedāšanu, īsas ski-ces, leļļu teātri un citu materiā-lu. Paraugi būtu amerikāņu "Mr. Rogers' Neighborhood"